

1. Жалпы жоболор

1.1. Негизги кесиптик билим берүү программасынын максаты
Орто кесиптик билим берүүнүн негизги кесиптик программасы – бул билим берүүнүн негизги мүнөздөмөлөрүнүн комплекти (көлөмү, мазмуну жана пландалган натыйжалары), уюштуруу-педагогикалык шарттары, аттестация формалары жана башка компоненттери боюнча 151001 «Машина куруу технологиясы» адистиги.

Негизги кесиптик билим берүү программасы максаттарды, пландалган натыйжаларды, мазмунду, шарттарды жана билим берүү процессин ишке ашыруунун технологияларын, адистин даярдыгын баалоо механизмдерин жөнгө салат. Бул программа заманбап эмгек рыногунун талаптарына ылайык жана орто кесиптик билим берүүнүн мамлекеттик стандарттарына ылайык иштелип чыгып, бекитилген.

1.2. 151001 «Машина куруу технологиясы» адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын иштеп чыгууда колдонулган нормативдик документтер:

- Кыргыз Республикасынын «Билим берүү жөнүндө» Мыйзамы (№179, 11-август 2023-ж.)
- Орто кесиптик билим берүү уюмдары жөнүндө Жобо (КМ Кыргыз Республикасынын 10-июнь 2025-ж. №329 токтому менен бекитилген)
- Орто кесиптик билим берүү уюмдарында академиялык кредиттерди колдонуу менен окуу процессин уюштуруу жана студенттердин учурдагы жана аралыктан аттестациясын өткөрүү боюнча Типтик Жобо (КМ Кыргыз Республикасынын 10-июнь 2025-ж. №329 токтому менен бекитилген)
- Кесиптик билим берүү уюмдарында иш ордунда окуу жөнүндө Жобо (КМ Кыргыз Республикасынын 12-июль 2024-ж. №383 токтому менен бекитилген)
- «Бишкек техникалык колледжи КГТУ им. И. Раззакова жөнүндө» Жобо (КГТУ им. И. Раззакова ректорунун 01.03.2023-ж. №1/47 буйругу менен бекитилген)

2-бөлүм. 151001 «Машина куруу технологиясы» адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүү программасынын жалпы мүнөздөмөсү

3. Программанын максаты

151001 «Машина куруу технологиясы» адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүү программасынын максаты – **жалпы жана кесиптик компетенцияларды** мамлекеттик орто кесиптик билим берүү стандартынын (ГОС СПО) талаптарына ылайык калыптандыруу.

4. Бекитилүүчү квалификация

Программа бүткөн студенттерге берилүүчү квалификация – техник.

5. Программаны өздөштүрүү мөөнөтү

- Орто жалпы билим базасында – 1 жыл 10 айдан кем эмес.
- Негизги жалпы билим базасында – 2 жыл 10 айдан кем эмес.

6. Программанын эмгектик наркы (кредити боюнча)

- Программа боюнча очно билим берүүдө эмгектик наркы – кеминде 120 кредит (зачеттик бирдик). Бир окуу семестринин эмгектик наркы – кеминде 30 кредит (эки семестрлик окуу процессинде).
- 1 кредит (зачеттик бирдик) – студенттин 30 сааттык окуу ишине барабар (аудитордук, өз алдынча иш жана бардык аттестация түрлөрү кирет).

7. Абитуриентке коюлган талаптар

Абитуриент төмөнкү мамлекеттик үлгүдөгү документтердин бирине ээ болушу керек:

- Орто (толук) жалпы билим тууралуу аттестат;
- Толук эмес орто билим тууралуу күбөлүк;
- Базалык кесиптик билим тууралуу диплом, анда жалпы билим деңгээли жана окуу планы боюнча баалар көрсөтүлгөн;
- Жогорку деңгээлдеги билим тууралуу документ.

8. Программанын негизги колдонуучулары

- Педагогикалык жана профессордук курам, ошондой эле окуу процессине катышкан структуралык бөлүмдөрдүн кызматкерлери;
- 151001 «Машина куруу технологиясы» адистиги боюнча окуган студенттер;

- Студенттердин ата-энеси же мыйзамдуу өкүлдөрү;
- Иш берүүчүлөр жана башка кызыкдар социалдык өнөктөштөр.

9. Программанын курамы

Программа базалык жана тандалма дисциплиналарды камтыйт жана төмөнкү цикл дисциплиналарды жана мамлекеттик аттестацияны карайт:

Блок 1. Дисциплина циклдери

1. Жалпы гуманитардык цикл:
 - Базалык бөлүгү – 15 кредит;
 - Тандалма дисциплиналар – 3 кредит.
2. Математика жана табият илимдер цикли:
 - Базалык бөлүгү – 4 кредит;
 - Тандалма дисциплиналар – 2 кредит.
3. Кесиптик цикл:
 - Базалык бөлүгү – 38 кредит;
 - Тандалма дисциплиналар – 37 кредит.

Физикалык культура киргизилген.

Блок 2. Иш ордунда окуу – 15 кредит.

Блок 3. Итогдук мамлекеттик аттестация – 6 кредит.

Тандалма дисциплиналардын мазмуну жогоруда көрсөтүлгөн циклдардын ар биринде И. Раззаков атындагы КМТУ БТКда тарабынан өз алдынча аныкталат.

10. Бүтүрүүчүнүн билимди улантууга мүмкүнчүлүктөрү

151001 «Машина куруу технологиясы» адистиги боюнча программаны бүткөн бүтүрүүчү:

- Кесиптик иш-аракеттерди аткарууга жана кесиптик тапшырмаларды чечүүгө даяр;
- Жогорку кесиптик билим берүү программасын жана тиешелүү багыттагы адистиктерди жылдамдатылган программалар менен өздөштүрүүгө мүмкүндүккө ээ:
- 650000 «Материал таануу, металлургия жана машина куруу» багыты боюнча.

3-бөлүм.

151001 «Машина куруу технологиясы» адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүү программасынын бүтүрүүчүлөрүнүн кесиптик ишмердүүлүгүнүн мүнөздөмөсү

11. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүк чөйрөсү

Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүк чөйрөсү – машина куруу продукциясын өндүрүүнүн технологиялык процесстерин иштеп чыгуу жана киргизүү, ошондой эле структуралык бөлүмдүн ишин уюштуруу.

12. Бүтүрүүчүнүн кесиптик ишмердүүлүктөгү объектилери:

- Материалдар, технологиялык процесстер, технологиялык жабдуулар жана шаймандар (технологиялык жабдуулар, куралдар, технологиялык аксессуарлар);
- Конструктордук жана технологиялык документтер;
- Биринчи катардагы жумушчу коллективдер.

13. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүктүн түрлөрү:

- Проекттик (дизайн жана технологиялык процесс пландоо);
- Уюштуруучулук;
- Технологиялык процесс киргизүү;
- Бир же бир нече кызматтык милдеттерди аткаруу.

14. Кесиптик тапшырмалар

151001 «Машина куруу технологиясы» адистиги боюнча бүтүрүүчүлөр төмөнкү кесиптик тапшырмаларды чечүүгө тийиш:

Проекттик ишмердүүлүк:

- Технологиялык процесстер үчүн оптималдуу жабдууларды тандоого катышуу;
- Деталдарды иштетүүдө керектүү тактыкты камсыз кылган станок жабдууларын тандоого катышуу;
- Технологиялык процесстерди иштеп чыгууда конструктордук документтерди колдонуу;
- Заготовкаларды алуу ыкмасын жана алардын базалаш схемасын тандоого катышуу;
- Деталдарды өндүрүү маршруту жана технологиялык операцияларды долбоорлоого катышуу;

- Материалдарды жана технологиялык жабдууларды натыйжалуу колдонууга катышуу;
- Деталдарды иштетүүнүн башкаруу программаларын иштеп чыгуу жана киргизүүгө катышуу;
- Технологиялык процесстерди автоматташтырылган долбоорлоо системасын колдонууга катышуу.

Уюштуруучулук ишмердүүлүк:

- Структуралык бөлүмдүн ишин пландоо жана уюштуруу;
- Структуралык бөлүмдүн ишин башкарууга катышуу;
- Бөлүмдүн процесси жана натыйжаларынын анализине катышуу;
- Кардарлар менен иштөөнү уюштуруу.

Технологиялык процесс киргизүү:

- Деталдарды өндүрүү процесси боюнча катышуу;
- Деталдардын сапатын техникалык документтердин талаптарына шайкештигин контролдоо;
- Өндүрүштөгү технологиялык процесстерди киргизүүдө экологикалык коопсуздукту камсыздоого катышуу.

Бир же бир нече кызматтык милдеттерди аткаруу – жумушчу кесиптер жана кызматтык позициялар боюнча иш.

15. Кесиптик компетенциялар

Программаны толук өздөштүргөн бүтүрүүчү төмөнкү компетенцияларга ээ болушу керек:

а) Жалпы компетенциялар (ОК):

- ОК 1.** Айлана-чөйрөнү коргоо боюнча негизги билимдерди колдонууга, жашоо жана маданият баалуулуктарын түшүнүүгө жана башкаларга урмат көрсөтүүгө, башка маданиятка толерант болууга жөндөмдүү.
- ОК 2.** Мамлекеттик тилде (В1 деңгээли), расмий тилде жана кесиптик деңгээлде бир чет тилинде логикалык ой жүгүртүп, оозеки жана жазма коммуникацияны жүргүзө билүү.
- ОК 3.** Кесиптик ишмердүүлүктө маалыматтык-коммуникациялык технологияларды колдонууга жөндөмдүү.
- ОК 4.** Кесиптик ишмердүүлүктө кичи топ ичинде коммуникациялык тапшырмаларды коюп жана чечүүгө жөндөмдүү.
- ОК 5.** Өзүнүн жана кичи топтун ишмердүүлүгүн пландоого жана уюштурууга жөндөмдүү.
- ОК 6.** Кесиптик ишмердүүлүктө ишкердик билимдерди жана көндүмдөрдү колдонууга жөндөмдүү.
- ОК 7.** Кесиптик ишмердүүлүктө жумуш шарттары, техника жана технологиялар өзгөргөндө адаптациялана билүү.

б) Кесиптик компетенциялар (ПК):

Проекттик ишмердүүлүк:

ПК 1–ПК 8 – технологиялык жабдууларды тандоо, станок жабдууларын тандоо, конструктордук документтерди колдонуу, заготовка алуу ыкмасын тандоо, өндүрүш маршруту жана технологиялык операцияларды долбоорлоо, материалдарды жана жабдууларды натыйжалуу колдонуу, башкаруу программаларын түзүү жана автоматташтырылган системаларды колдонуу.

Уюштуруучулук ишмердүүлүк:

ПК 9–ПК 12 – бөлүмдү пландоо жана уюштуруу, жетекчилик, анализ, кардарлар менен иштөөнү уюштуруу.

Технологиялык процесс киргизүү:

ПК 13–ПК 15 – технологиялык процессти жүзөгө ашыруу, сапатты контролдоо, экологикалык коопсуздукту камсыз кылуу.

4-бөлүм.

151001 «Машина куруу технологиясы» адистиги боюнча бүтүрүүчүлөрдүн даярдык деңгээлине коюлган талаптар

16. Жалпы гуманитардык цикл:

Кыргыз тили жана адабиятынын аймагында:

Билүү:

- Кыргыз тилинин лексикалык (1000–1200 лексикалык бирдик) жана грамматикалык минималдык билими, профессионалдык багыттагы тексттерди окуу, жазуу жана сөздүктөн которуу үчүн керектүү;
- Ресми-иштик жазуу нормалары, тексттик маалыматты иштетүүнүн негизги ыкмалары;
- Иш кагаздарын түзүүнүн негизги эрежелери;
- Чоң кыргыз жазуучулары жана акындарынын чыгармалары жана биографиясы.

Билгенин колдоно билүү:

- Кыргыз тилинде кесиптик жана күнүмдүк темалар боюнча оозеки жана жазма байланыш жүргүзө билүү;
- Оозеки жана жазма сүйлөөнү өз алдынча өркүндөтүү, сөз байлыгын толуктоо;
- Сүйлөмдү тилдик, коммуникативдик жана этикалык нормаларга ылайык куруп сүйлөө;
- Диалог жана монолог жүргүзүү;
- Чыгармадан негизги идеясын аныктоо, жазуучулар жана акындардын чыгармачылыгы боюнча тезистик план түзүү, башкы каармандарды мүнөздөй билүү.

Эгемендүүлүк:

- Кыргыз тилинде туура жазуу жана оозеки сүйлөө көндүмдөрү;
- Байланыш маданияты (сүйлөө этикети) көндүмдөрү;
- Натыйжалуу коммуникация методикасын колдонуу;
- Ар кандай тексттерди лингвистикалык талдоо көндүмдөрү;
- Өзүнүн сүйлөгөнүн нормативдик, ылайыктуу жана максатка ылайык талдоо;
- Окулган чыгармаларды талдоо, тема, идея, композиция жана сюжетти аныктоо, каармандардын аракетин талдоо;
- Өз алдынча иштөө жана самоорганизация көндүмдөрү;
- Окууда жана кесиптик иште алынган билимди колдонуу жөндөмдүүлүгү.

Орус тилинин аймагында:

Билүү:

- Орус тилинин лексикалык (1000–1200 лексикалык бирдик) жана грамматикалык минималдык билими, профессионалдык багыттагы тексттерди окуу, жазуу жана сөздүктөн которуу үчүн керектүү;
- Ресми-иштик жазуу нормалары;
- Тексттик маалыматты иштетүүнүн негизги ыкмалары;
- Иш кагаздарын түзүүнүн негизги эрежелери.

Билгенин колдоно билүү:

- Орус тилинде кесиптик жана күнүмдүк темалар боюнча оозеки жана жазма байланыш жүргүзө билүү;
- Оозеки жана жазма сүйлөөнү өз алдынча өркүндөтүү, сөз байлыгын толуктоо;
- Сүйлөмдү тилдик, коммуникативдик жана этикалык нормаларга ылайык куруп сүйлөө;
- Диалог жана монолог жүргүзүү.

Эгемендүүлүк:

- Орус тилинде туура жазуу жана оозеки сүйлөө көндүмдөрү;
- Байланыш маданияты (сүйлөө этикети) көндүмдөрү;
- Натыйжалуу коммуникация методикасын колдонуу;
- Ар кандай тексттерди лингвистикалык талдоо көндүмдөрү;
- Өзүнүн сүйлөгөнүн нормативдик, ылайыктуу жана максатка ылайык талдоо.

Чет тилдеринин аймагында:

Билүү:

- Чет тилинде коммуникациянын негиздери: фонетика, лексика, фразеология, грамматика;
- Кесиптик багыттагы иш тилдеринин негиздери;
- Кесиптик лексика;
- Кесиптик багыттагы тексттерди которуу ыкмасы (сөздүктөн);
- Кесиптик байланыш.

Билгенин колдоно билүү:

- Чет тилинде кесиптик жана күнүмдүк темалар боюнча оозеки жана жазма байланыш жүргүзө билүү;
- Оозеки жана жазма сүйлөөнү өз алдынча өркүндөтүү, сөз байлыгын толуктоо;
- Сүйлөмдү тилдик, коммуникативдик жана этикалык нормаларга ылайык куруп сүйлөө;
- Диалог жана монолог жүргүзүү.

Эгемендүүлүк:

- Чет тилинде туура жазуу жана оозеки сүйлөө көндүмдөрү;
- Байланыш маданияты (сүйлөө этикети) көндүмдөрү;
- Натыйжалуу коммуникация методикасын колдонуу;
- Ар кандай тексттерди лингвистикалык талдоо көндүмдөрү;
- Өзүнүн сүйлөгөнүн нормативдик, ылайыктуу жана максатка ылайык талдоо;
- Окулган чыгармаларды талдоо, тема, идея, композиция жана сюжетти аныктоо, каармандардын аракетин талдоо;
- Өз алдынча иштөө жана самоорганизация көндүмдөрү;
- Окууда жана кесиптик иште алынган билимди колдонуу жөндөмдүүлүгү.

Кыргызстандын тарыхы боюнча:

Билүү:

- Кыргызстандын тарыхый өнүгүүсүнүн мыйзамдуулуктары, анын дүйнөлүк коомчулуктун системасындагы орду;
- Байыркы кыргыздар тарыхы, мамлекеттик түзүлүшү, кыргыз элинин калыптаныш процессин билүү;
- Кыргыздардын ичиндеги уруштардын себептери жана алардын элин өнүгүүсүнө таасири;
- Кыргыздардын Россияга кошулушунун себептери жана кесепеттери;
- Совет доору жана негизги окуялардын өнүгүү багыттары (XX–XXI кылым);
- Кыргызстандын жана дүйнөнүн азыркы өнүгүү өзгөчөлүктөрү;
- 20–21 кылымдын башындагы локалдык, регионалдык жана эл аралык конфликттер;
- Саясий жана экономикалык өнүгүүнүн негизги процесстери (интеграция, мультикультурализм, миграция жана башкалар);
- Улуттук жана мамлекеттик салттарды сактоодо илим, маданият жана диндин ролу;
- Кыргызстандын көз карандысыздык доору;
- Дүйнөлүк жана регионалдык мааниге ээ негизги укуктук жана мыйзам чыгаруучу актылар.

Билгенин колдоно билүү:

- Тарыхый процесстин себептүү-жыйынтык байланыштарын жана мыйзамдуулуктарын аныктоо жана талдоо;
- Ички, регионалдык жана дүйнөлүк социалдык-экономикалык, саясий жана маданий көйгөйлөрдүн байланышын аныктоо;
- Алынган билимди кесиптик иште колдонуу.

Эгемендүүлүк:

- Тарыхый адабият менен иштөө көндүмдөрү;
- Тарыхый эстеликтерди жана булактарды изилдөө жөндөмдүүлүгү;
- Тарыхый көрүнүштөрдү талдоо методикасы;
- Тарыхый изилдөөнүн методологиясы;
- Тарыхый маалыматтарды чогултуу, иштетүү жана талдоо заманбап ыкмалары;
- Өз алдынча иштөө жана самоорганизация көндүмдөрү;

- Окууда жана кесиптик иште алынган билимди колдонуу жөндөмдүүлүгү.

Кыргызстандын географиясы боюнча:

Билүү:

- Негизги экологиялык түшүнүктөр жана терминдер;
- Биосфера жана техносферанын калыптанышы;
- Кыргызстандын географиялык орду, чек аралар, коңшу мамлекеттер, өлкөнүн эң чек аралык пункттары;
- Административдик-территориялык бөлүнүш;
- Ири дарыялар жана көлдөр, алардын экологиялык абалы;
- Табигый-чарбалык зоналардын өзгөчөлүктөрү;
- Табигый шарттардын калктын жашоосуна жана чарбалык ишмердүүлүгүнө таасири;
- Табигый зоналарда рационалдуу пайдалануунун жолдору;
- Калктын саны, тыгыздыгы жана көбөйүү процесси;
- Калктын табигый кыймылынын өзгөчөлүктөрү;
- Миграциянын негизги багыттары.

Билгенин колдоно билүү:

- Экологиялык процесс жана көрүнүштөрдү туура түшүндүрүү;
- Айлана-чөйрөнү мониторинг жүргүзүү;
- Эсептөөлөргө негизделген жыйынтыктарды чыгаруу;
- Экологиялык абалдын келечектеги прогнозун берүү;
- Өлкөнүн жана аймагынын географиялык абалын сүрөттөө;
- Карта, статистикалык таблица жана диаграммаларды маалымат алуу үчүн колдонуу.

Эгемендүүлүк:

- Экологиялык маданият жана айлана-чөйрөнүн абалына жоопкерчилик;
- Замандын маалымат булактары менен иштөө жана аны туура баалоо ыкмалары.

Манас таануу боюнча:

Билүү:

- «Манас» эпосунун идеясы, мазмуну, каармандары жана коомдогу ролу;
- Кыргыздардын тарыхы эпосто: элин калыптанышы, улуттук аң-сезиминин түзүлүшү, көз карандысыздык үчүн күрөшү;
- Адам менен коомдун, адам менен табияттын өз ара байланышынын негизги мыйзамдуулуктары;
- Манасчы жана манас таануучулар жөнүндө маалымат.

Билгенин колдоно билүү:

- «Манас» эпосунун мааниси жана орду, адамзаттын эпикалык мурасы катары түшүндүрүү;
- Эпостун идеяларын күнүмдүк жана кесиптик иште колдонуу;
- Эпостун үзүндүлөрүн айтуу: «Манас», «Семетей», «Сейтек».

Эгемендүүлүк:

- «Манас», «Семетей», «Сейтек» эпосторунун идеясы, мазмуну жана каармандардын аракетин талдоо;
- Манас таанууда алынган билимди окууда жана кесиптик иште колдонуу;
- Өз алдынча иштөө жана самоорганизация көндүмдөрү.

17. Математикалык жана табигый-наука цикли:

Кесиптик математика боюнча:

Билүү:

- Маалыматты математикалык иштетүүнүн негизги ыкмалары;
- Математикалык ой жүгүртүүнүн жана далилдөөнүн принциптери;
- Сан системаларынын негиздери;
- Ыктымал теориясы жана сандык методдордун негиздери;
- Математикалык статистика ыкмалары.

Билгенин колдоно билүү:

- Кесиптик маселелерди чечүү үчүн математикалык методдорду колдонуу;
- Жакын эсептөөлөрдү жүргүзүү;
- Маалыматтарды жана изилдөө жыйынтыктарын элементардык статистикалык иштетүү, алынган маалыматтарды графикалык түрдө көрсөтүү.

Эгемендүүлүк:

- Маалыматты математикалык иштетүүнүн негизги ыкмалары;
- Математикалык логика ыкмалары.

Информатика боюнча:

Билүү:

- Маалыматты автоматташтырып иштетүү: негизги түшүнүктөр жана технология;
- Компьютердин жалпы курамы жана структурасы;
- Компьютердик программалык камсыздоо;
- Операциялык системалар;
- Колдонмо программалык камсыздоо;
- Маалыматтын жайгаштырылышын, сактоосун жана өткөрүлүшүн уюштуруу;
- Маалыматты уруксатсыз кирүүдөн коргоо;
- Антивирустук коргоо каражаттары;
- Жергиликтүү жана глобалдык компьютердик тармактар;
- Колдонмо программалык каражаттар;
- Текст процессорлору, электрондук таблицалар, графикалык редакторлор, маалыматтык издөө системалары.

Билгенин колдоно билүү:

- Замандын маалыматтык-коммуникативдик технологияларын (колдонмо программалар пакети, жергиликтүү жана глобалдык тармактар) профессионалдык иште маалыматтарды чогултуу, иштетүү жана анализдөө үчүн колдонуу;
- Программалык камсыздоонун баасын жана колдонуу мүмкүнчүлүктөрүн кесиптик маселелерге ылайык баалоо;
- ИКТ каражаттарын колдонууда коопсуздук жана гигиеналык эрежелерди сактоо;
- Интернет ресурстарын жана сервистерди кесиптик иште колдонуу.

Эгемендүүлүк:

- Жалпы жана кесиптик багыттагы программалык каражаттар менен иштөө көндүмдөрү;
- Кесиптик иштин тиешелүү чөйрөлөрүндө маалыматты чогултуу жана иштетүү көндүмдөрү.

Тандалма дисциплиналар: Ишкерчилик боюнча:

Билүү:

- Ишкерчиликтин мааниси;
- Ишканалар, ишканалардын түрлөрү, уюштуруучулук-укуктук формалары;
- Ийгиликтүү ишкерлердин негизги мүнөздөмөлөрү;
- Ишкерлик идея менен ишкерлик мүмкүнчүлүктүн айырмасы;
- Бизнес-пландын максаттары жана функциялары;
- Маркетингдин функциялары;
- Киреше жана чыгашаларды пландоо;
- Көз карандысыз патент жана аны алуу жолдору;
- Финансылык сабаттуулук негиздери.

Билгенин колдоно билүү:

- Ишкерчилик негиздерин талдоо жана талкуулоо;
- Бизнесин мүмкүнчүлүктөрүн аныктоо жана баалоо;
- Негизги бизнес-план түзүү;
- Кооптуулуктарды таануу жана башкаруунун жолдорун түшүнүү;
- Өндүрүштүн өздүк баасын, баштапкы чыгымдарды эсептөө жана негизги финансыларды жүргүзүү.

Эгемендүүлүк:

- Креативдүү жана критикалык ой жүгүртүү көндүмдөрү;

- Кесиптик маселелерди комплекс түрдө чечүү көндүмдөрү;
- Коммуникациялык көндүмдөр;
- Өз убактысын эффективдүү колдонуу жөндөмдүүлүгү.

Кесиптик математика боюнча:

Билүү:

- Маалыматты математикалык иштетүүнүн негизги ыкмалары;
- Математикалык ой жүгүртүүнүн жана далилдөөнүн принциптери;
- Сан системаларынын негиздери;
- Ыктымал теориясы жана сандык ыкмалар;
- Математикалык статистиканын ыкмалары.

Билгенин колдоно билүү:

- Кесиптик маселелерди чечүү үчүн математикалык методдорду колдонуу;
- Жакын эсептөөлөрдү жүргүзүү;
- Маалыматтарды жана изилдөө жыйынтыктарын элементардык статистикалык иштетүү, алынган маалыматтарды графикалык түрдө көрсөтүү.

Эгемендүүлүк:

- Маалыматты математикалык иштетүүнүн негизги ыкмалары;
- Математикалык логика ыкмалары.

Информатика боюнча:

Билүү:

- Маалыматты автоматташтырып иштетүү: негизги түшүнүктөр жана технология;
- Компьютердин жалпы курамы жана структурасы;
- Компьютердик программалык камсыздоо;
- Операциялык системалар;
- Колдонмо программалык камсыздоо;
- Маалыматтын жайгаштырылышын, сактоосун жана өткөрүлүшүн уюштуруу;
- Маалыматты уруксатсыз кирүүдөн коргоо;
- Антивирустук коргоо каражаттары;
- Жергиликтүү жана глобалдык компьютердик тармактар;
- Колдонмо программалык каражаттар;
- Текст процессорлору, электрондук таблицалар, графикалык редакторлор, маалыматтык издөө системалары.

Билгенин колдоно билүү:

- Замандын маалыматтык-коммуникативдик технологияларын (колдонмо программалар пакети, жергиликтүү жана глобалдык тармактар) кесиптик иште маалыматтарды чогултуу, иштетүү жана анализдөө үчүн колдонуу;
- Программалык камсыздоонун баасын жана колдонуу мүмкүнчүлүктөрүн кесиптик маселелерге ылайык баалоо;
- ИКТ каражаттарын колдонууда коопсуздук жана гигиеналык эрежелерди сактоо;
- Интернет ресурстарын жана сервистерди кесиптик иште колдонуу.

Эгемендүүлүк:

- Жалпы жана кесиптик багыттагы программалык каражаттар менен иштөө көндүмдөрү;
- Кесиптик иштин тиешелүү чөйрөлөрүндө маалыматты чогултуу жана иштетүү көндүмдөрү.

Тандалма дисциплиналар: Ишкерчилик боюнча:

Билүү:

- Ишкерчиликтин мааниси;
- Ишканалар, ишканалардын түрлөрү, уюштуруучулук-укуктук формалары;
- Ийгиликтүү ишкерлердин негизги мүнөздөмөлөрү;
- Ишкерлик идея менен ишкерлик мүмкүнчүлүктүн айырмасы;
- Бизнес-пландын максаттары жана функциялары;
- Маркетингдин функциялары;
- Киреше жана чыгашаларды пландоо;

- Көз карандысыз патент жана аны алуу жолдору;
- Финансылык сабаттуулук негиздери.

Билгенин колдоно билүү:

- Ишкерчиликтин негизги концепцияларын талдоо жана талкуулоо;
- Бизнесин мүмкүнчүлүктөрүн аныктоо жана баалоо;
- Негизги бизнес-план түзүү;
- Кооптуулуктарды таануу жана башкаруунун жолдорун түшүнүү;
- Өндүрүштүн өздүк баасын, баштапкы чыгымдарды эсептөө жана негизги финансыларды жүргүзүү.

Эгемендүүлүк:

- Креативдүү жана критикалык ой жүгүртүү көндүмдөрү;
- Кесиптик маселелерди комплекс түрдө чечүү көндүмдөрү;
- Коммуникациялык көндүмдөр;
- Өз убактысын эффективдүү пайдалануу жөндөмдүүлүгү.

18. Кесиптик цикл:

Инженердик графика боюнча:

Билүү:

- Проекциялык сызуунун мыйзамдары, ыкмалары жана ыкмаларын, конструктордук жана технологдук документацияны окуу жана түзүү эрежелерин билүү;
- Сызуулардын түзүлүшү, геометриялык конструкциялар жана техникалык бөлүктөрдү сызуунун эрежелери;
- Технологиялык жабдууларды жана процесстерди графикалык көрсөтүүнүн ыкмалары;
- Бирдиктүү конструктордук документация системасы (ЕСКД) жана Бирдиктүү технологдук документация системасы (ЕСТД) боюнча стандарттар, сызуулардын жана схемалардын түзүлүшү жана түзүлүшү.

Колдонуу:

- Технологиялык жабдууларды жана схемаларды кол менен жана компьютердик графикада сызуу;
- Геометриялык денелердин комплекстүү сызуулары жана бетиндеги чекиттердин проекцияларын аткаруу;
- Техникалык бөлүктөрдүн сызуулары;
- Технологиялык жана конструктордук документацияны актуалдуу стандарттарга ылайык түзүү.

Эгемендүүлүк:

- Проекциялык сызуунун ыкмалары;
- ЕСКД жана ЕСТД боюнча сызуулардын түзүлүшү;
- Технологиялык процесстерди иштеп чыгууда жана киргизүүдө колдонулуучу методикалык жана нормативдик материалдар;
- Технологиялык жабдуулар жана схемаларды графикалык көрсөтүү ыкмалары.

Техникалык механика боюнча:

Билүү:

- Теоретикалык механиканын негиздери, статика;
- Күчтөрдүн тик жана космос системалары;
- Кинематика жана динамика;
- Инерция күчтөрү, сүрүлүү;
- Материалдардын каршылыгы;
- Механизмдердин бөлүктөрү, конструкция элементтери, бөлүктөрдүн кошулушу.

Колдонуу:

- Элементтердин чыңалуу, катуулук жана туруктуулук эсептерин жүргүзүү;
- Бималар, ферма жана рамдардын күчтөрүн аналитикалык жана графикалык ыкмалар менен аныктоо;
- Фермалардагы таякчалардагы күчтөрдү аныктоо;
- Нормалдуу чыңалуу жана ийилип моменттерди кураштыруу.

Эгемендүүлүк:

- Механикалык конструкцияларды эсептөө көндүмдөрү;
- Кинематикалык берүүлөрдү эсептөө ыкмалары;
- Денелердин кыймыл мүнөздөмөлөрүн эсептөө негиздери.

Электротехника жана электроника боюнча:**Билүү:**

- Электр заряд жана талаа, алардын мүнөздөмөлөрү;
- Токтун туруктуу электр чынжырлары;
- Магнит талаа, магнит чынжырлары жана алардын мүнөздөмөлөрү;
- Өзгөрмө ток чынжырлары;
- ЭДС, ток жана чыңалуу теңдемелери, синусоидалдык маанилердин (период, жыштык, фаза) мүнөздөмөлөрү;
- Кирхгофтун мыйзамдары;
- Өзгөрмө ток үчүн Омдун закону;
- Проводдорду жана булактарды катар жана параллель туташтыруу принциптери;
- Үч фазалуу чынжырлар;
- Катуу жана параллель чынжырларда резонанс пайда болуу шарттары;
- Электрондук техниканын физикалык негиздери;
- p-n өткөөлдөрдүн түзүлүшү жана касиеттери;
- Полупроводник жана фотоэлектрондук приборлордун иштөө принциби, негизги параметрлери жана схемалары;
- Микроэлектрониканы негиздери.

Колдонуу:

- Электр жана электрондук чынжырлардын параметрлерин өлчөө;
- Практикалык изилдөөлөрдү жүргүзүү;
- Туруктуу жана өзгөрмө ток чынжырларын эсептөө;
- Типтүү электротехникалык түзүлүштөрдүн параметрлерин аныктоо.

Эгемендүүлүк:

- Электр жана магнит чынжырларын эсептөө;
- Электр чынжырларын куруу көндүмдөрү;
- Электр жабдууларын жана технологиялык машиналарды колдонуу эрежелери.

Компьютердик графика боюнча:**Билүү:**

- Компьютердик графика жана геометриялык моделдөө ыкмалары;
- Вектордук жана растрдык графика негиздери;
- Фракталдык графика теориялык аспектилер;
- Компьютердик геометрия негиздери;
- Персоналдык компьютерде сызуулардын негизги ыкмалары;
- Персоналдык компьютерде үч өлчөмдүү моделдер менен иштөө негиздери.

Колдонуу:

- Растрдык жана вектордук графиканы программалоо;
- Графикалык стандарттар жана китепканаларды колдонуу;
- Компьютердик графика программаларын колдонуу;
- Персоналдык компьютерде сызууларды түзүү жана түзөтүү;
- Үч өлчөмдүү моделдерди түзүү жана түзөтүү.

Эгемендүүлүк:

- Вектордук редакторлордо сүрөт түзүү жана түзөтүү ыкмалары;
- Растрдык редакторлордо фотореалистикалык сүрөттөрдү түзөтүү көндүмдөрү.

Материал таануу боюнча:**Билүү:**

- Материал таануунун физика-химиялык негиздери;
- Металлургиялык өндүрүштүн негиздери;
- Материалдардын түзүлүшү жана механикалык касиеттери;
- Материалдардын параметрлерин жана касиеттерин изилдөө ыкмалары;

- Материалдарды колдонуу аймагы
- Аралашмалар жөнүндө негизги түшүнүктөр;
- Материалдардын классификациясы жана негизги касиеттери;
- Материалдарды тандоо принциптери жана колдонуу;
- Өнүмдөрдүн эксплуатациясында материалдардын ролу;
- Металлдарды жылуулук менен иштетүү ыкмалары;
- Материалдардын механикалык жана физикалык касиеттери, алардын эксплуатациядагы мааниси;
- Темир-көмүртек системасынын аралашмалары;
- Түс металлдардын аралашмалары;
- Порошок жана композиттик материалдар.

Колдонуу:

- Материалдарды алардын касиеттерин анализдөө аркылуу тандоо;
- Материалдарды кошуу ыкмаларын тандоо;
- Негизги материалдардан бөлүктөрдү иштетүү;
- Материалдарды иштетүү ыкмаларын тандоо.

Эгемендүүлүк:

- Материалдын көрүнүшүнө карап аныктоо көндүмдөрү;
- Бөлүктөрдүн сапатынын техникалык документация талаптарына ылайык экенин текшерүү;
- Материалдарды изилдөө жана сыноо ыкмалары

Автоматташтырылган жабдууларды программалоо боюнча:

Билүү:

- Типтүү бөлүктөрдү иштетүү үчүн башкаруучу программаларды иштетүү жана киргизүү ыкмалары.

Колдонуу:

- Башкаруучу программаларды жазууда справочник жана баштапкы документацияны колдонуу;
- Инструменттердин траекторияларын жана эквидистанталарын эсептөө, деталдын контурунун негизги чекиттеринин координаттарын аныктоо;
- Сопроводительная документацияны толтуруу;
- Металл иштетүүчү жабдууларда жөнөкөй бөлүктөрдү иштетүү үчүн башкаруучу программаларды иштеп чыгуу жана киргизүү.

Эгемендүүлүк:

- ЧПУ станоктордо автоматташтырылган иштетүү үчүн башкаруучу программаларды түзүү практикалык көндүмдөрү.

Уюмдун экономикасы боюнча:

Билүү:

- Уюмдун (ишкананын) материалдык-техникалык, эмгек жана каржылык ресурстары, алардын эффективдүү колдонуу көрсөткүчтөрү;
- Эмгекти нормалоо тарифтик системасы;
- Уюмдун негизги технико-экономикалык көрсөткүчтөрүн эсептөө ыкмалары;
- Бизнес-план түзүүнүн ыкмалары;
- Продукция (кызмат) баасын аныктоо механизмдери, эмгек акынын формалары;
- Уюмдун пландоо, каржылоо жана кредиттөө негиздери;
- Өндүрүштүк жана уюмдун структурасы;
- Тармактык эмгек рыногу.

Колдонуу:

- Бөлүмдүн негизги технико-экономикалык көрсөткүчтөрүн эсептөө;
- Бизнес-план түзүү.

Эгемендүүлүк:

- Учурдагы пландоо жана ишти уюштуруунун көндүмдөрү;
- Өндүрүштүк участоктун негизги технико-экономикалык көрсөткүчтөрүн эсептөө;
- Өндүрүү жана экономикалык ишти талдоо көндүмдөрү.

Эмгекти коргоо боюнча:

Билүү:

- Зыяндуу заттардын организмге таасири;
- Өрт жана жарылууну алдын алуу чаралары;
- Өндүрүштүн өрт жана жарылуу тобуна бөлүнүшү;
- Өндүрүштүк ишмердүүлүктө эмгек коопсуздугу, укуктук, нормативдик жана уюштуруу негиздери;
- Эмгек коопсуздугу, жеке жана өндүрүштүк санитария, өрт коргоо эрежелери;
- Механикалык жабдууларды коопсуз колдонуу эрежелери;
- Экологиялык, ТБ жана өндүрүштүк санитария боюнча профилактикалык чаралар, зыяндуу заттардын чектик концентрациялары (ПДК) жана жеке коргоо каражаттары;
- ЧС учурунда окуяларды алдын-ала прогноздоо жана натыйжаларын баалоо принциптери;
- Кооптуу өндүрүш объектилерин коопсуз иштетүү жана айлана-чөйрөгө таасирин азайтуу чаралары;
- Техникалык жабдууларды жана технологиялык процесстерди коопсуз кылуу ыкмалары.

Колдонуу:

- Жеке жана коллективдик коргоо каражаттарын колдонуу;
- Экобиологиялык жана өрт коргоо техникаларын колдонуу;
- ЧС таасиринен коргоо боюнча иш-чараларды уюштуруу жана өткөрүү;
- Кесиптик ишмердүүлүктөгү кооптуу факторлорду талдоо;
- Технологиялык процессти коопсуз жүргүзүү эрежелерин сактоо;
- Өндүрүш жана айлана-чөйрөнү экологиялык мониторинг жүргүзүү.

Эгемендүүлүк:

- Жеке жана коллективдик коргоо каражаттарын колдонуу көндүмдөрү;
- Өрт жана жарылууну алдын алуу;
- Эмгек коопсуздугу, санитария жана өрт коргоо эрежелерин колдонуу;
- Жабдууларды коопсуз колдонуу;
- Айлана-чөйрөнү коргоо боюнча профилактикалык иш-чараларды жүргүзүү.

Жашоо коопсуздугу боюнча:

Билүү:

- ЧС жалпы түшүнүгү, бейбаштык жана согуш учурундагы, табигый жана техногендик кырдаалдар жана алардын натыйжалары;
- Өндүрүштүн ЧС шарттарында туруктуулугу;
- Калктын ЧС учурунда корголушу жана жашоо камсыздыгы;
- ЧС натыйжаларын локалдаштыруу жана жок кылуу иш-чаралары;
- Граждандык коргонуунун милдеттери жана максаттары
- Армия жана мамлекеттик коргонуу негиздери, КР куралдуу күчтөрү;
- Медицинанын негиздери;
- Тамеки тартуунун организмге таасири;
- Травмалоочу жана зыяндуу факторлорду аныктоо;
- Техникалык системалардан жана технологиялык процесстерден калкты коргоо ыкмалары.

Колдонуу:

- ЧС таасиринен калкты жана кызматкерлерди коргоо;
- Кооптуулукту азайтуу чаралары;
- Жеке жана коллективдик коргоо каражаттарын колдонуу;
- Өрт өчүрүүчү негизги каражаттарды колдонуу;
- Армиялык каттоодогу кесиптерди аныктоо;
- Армиялык кызматта кесиптик билимдерди колдонуу;
- Конфликтсиз баарлашуу жана өзүн-өзү жөнгө салуу;
- Биринчи медициналык жардам көрсөтүү.

Эгемендүүлүк:

- ЧС учурунда жүрүм-турум эрежелери;
- Биринчи медициналык жардам көрсөтүү көндүмдөрү;
- Өрт өчүрүү каражаттарын колдонуу эрежелери.

Машиналарды даярдоо технологиялык процесстер боюнча:**Билүү:**

- Машиналык өндүрүштүн түрлөрү;
- Заготовкарды алуу технологиялык ыкмалары;
- Технологиялык процесстердин түрлөрү;
- Механикалык иштетүүнүн тактыгы;
- Бөлүктөрдүн бети жана сапаты;
- Бөлүктөрдүн конструкциясынын технологичтүүлүгү;
- Заготовкарды базалоо;
- Негизги беттерди иштетүү ыкмалары;
- Механикалык иштетүү үчүн припусктарды эсептөө;
- Эмгекти нормалоо;
- Машиналарды чогултуу технологиясы;
- Механикалык цехтерди долбоорлоо;
- Өндүрүштүк процесстерди механизациялоо жана автоматташтыруу.

Колдонуу:

- Механикалык иштетүү технологиялык процесстерин долбоорлоо жана окуу;
- Технологиялык документацияны түзүү;
- Технологиялык операцияларды нормалоо.

Эгемендүүлүк:

- Металл кесүүчү жабдууларды, технологикалык шаймандарды жана өлчөө инструменттерин тандап алуу;
- Бөлүктөрдүн сапатын текшерүү;
- Технологиялык процесстерди иштеп чыгууда жана киргизүүдө методикалык жана нормативдик материалдарды колдонуу;
- Прогрессивдүү технологияларды, автоматташтыруу жана механизациялоо ыкмаларын киргизүү.

Технологиялык процесстерди ишке ашыруу боюнча:**Билүү:**

- Жабдуулар, приспособления, кесүүчү жана өлчөөчү инструменттердин талаптарга ылайыктуулугун текшерүү;
- Жабдууларды, приспособления жана инструменттерди жөндөөдө бузулууларды жою;
- Жумуш убактысынын эффективдүүлүгүн эсептөө;
- Техникалык негизделген убакыт нормаларынын түзүлүшү;
- Жумуш орду жабдуунун эффективдүү колдонулушуна ылайык келиши белгилери.

Колдонуу:

- Деталдарды өндүрүү технологиялык процесстерин жүзөгө ашыруу.

Эгемендүүлүк:

- Деталдарды өндүрүү технологиялык процесстерин жүзөгө ашыруу практикалык тажрыйбасы.

5-бөлүм.

151001 «Машина куруу технологиясы» адистиги боюнча окуучулардын негизги кесиптик билим программасын өздөштүрүү сапатын баалоо системасын нормативдик-методикалык камсыздоо

19. Окуучулардын жана бүтүрүүчүлөрдүн даярдыгын баалоо

Окуучулардын жана бүтүрүүчүлөрдүн даярдыгын баалоо үч деңгээлде жүргүзүлөт:

1. **Учурдагы аттестация** – дисциплинаны өздөштүрүү процессинде окуучулардын билими, көндүмү жана тажрыйбасынын учурдагы деңгээлин текшерүү үчүн жүргүзүлөт.

2. **Аралык аттестация** – белгилүү бир модуль же окуу блогу бүткөндө материалдын өздөштүрүлгөндүгүн текшерүү үчүн жүргүзүлөт.
3. **Жыйынтыккы мамлекеттик аттестация (ЖМА)** – окуунун жалпы жыйынтыгын текшерүү жана алынган жалпы жана кесиптик компетенцияларды баалоо үчүн жүргүзүлөт.

Аттестация эки багытта жүргүзүлөт:

- **Дисциплиналарды өздөштүрүүнүн деңгээлин баалоо;**
- **Окуучулардын негизги кесиптик билим берүү программасынын**
- **151001 «Машина куруу технологиясы» программасын өздөштүрүү компетенцияларын баалоо.**

Учурдагы, аралык жана жыйынтыккы аттестация **модулдук-рейтинги баалоо системасы** боюнча жүргүзүлөт, ал эми И. Раззаков атындагы КМТУ БТКда педагогикалык кеңеши тарабынан бекитилген. Система Кыргыз Республикасынын Орто кесиптик билим берүү уюмдарында окуу процессин академиялык кредиттер менен уюштурууну жана учурдагы жана аралык аттестацияны өткөрүүнү жөнгө салган типтик жобого (Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2025-жылдын 10-июнундагы №329 токтому) ылайык иштелип чыккан.

Контролдоо үчүн **AVN автоматташтырылган маалыматтык системасы** колдонулат, анын ичинде окуу планындагы дисциплиналар боюнча **тесттик тапшырмалардын банкы** сакталат жана жыл сайын жаңыланат. Ар бир дисциплина боюнча окуу-методикалык комплексинде (УМК) модулдук жана жыйынтыккы контрол үчүн тапшырмалардын банкы каралган.

20. Жыйынтыккы мамлекеттик аттестация (ЖМА)

ЖМА окуунун жалпы натыйжаларын текшерүүгө багытталган жана алынган **жалпы жана кесиптик компетенцияларды толук баалоого** мүмкүндүк берет.

ЖМА өткөрүү тартиби:

- **Кыргыз Республикасынын Орто кесиптик билим берүү уюмдарында бүтүрүүчүлөрдүн жыйынтыккы мамлекеттик аттестациясы жөнүндө жобо** менен жөнгө салынат (Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2024-жылдын 22-майындагы №258 токтому).
- Бул аттестация **бардык бүтүрүүчүлөр үчүн милдеттүү** болуп саналат, окуу планы боюнча толук курсту аяктаган жана академиялык карыздары жок бүтүрүүчүлөргө тиешелүү.

Мамлекеттик аттестациянын түрлөрү:

- Дисциплиналар боюнча жыйынтык экзамендер: Кыргызстандын тарыхы, Кыргыз тили жана адабияты, Кыргызстандын географиясы;
- Жыйынтык ара дисциплиналык экзамен.

ЖМАны ийгиликтүү өткөн бүтүрүүчүлөргө Орто кесиптик билим берүү мамлекеттик үлгүдөгү диплом жана тиркеме берилет.

6-бөлүм.

151001 «Машина куруу технологиясы» адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруу шарттары

21. Программаны ишке ашыруу кадрдык камсыздоо

Негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруу **педагогикалык кадрлар** аркылуу камсыздалат. Бул кадрлар төмөнкү талаптарга жооп бериши керек:

- Окутулган дисциплина боюнча негизги билимге ээ болуу;
- илимий жана/же илимий-методикалык ишмердүүлүк менен системалуу түрдө алектенүү.

Кесиптик цикл боюнча мугалимдер:

- тиешелүү адистик же окуу багыты боюнча **жогорку кесиптик билимге** ээ болушу керек;
- жана/же тиешелүү кесиптик чөйрөдө **тажрыйбасы болушу керек.**

Негизги кесиптик программаны ишке ашырууга мугалимдер **сынактык негизде** тандалат, И. Раззаков атындагы КМТУ БТКда педагогикалык кызмат ордуна коюлган квалификациялык талаптарга ылайык жүргүзүлөт.

Мугалимдер жана педагогдор өз кесиптик деңгээлин **өркүндөтүп турушу керек** жана квалификациясын жогорулатуу курстарынан **3 жылда жок дегенде бир жолу** өтүшү керек, анын ичинде И. Раззаков атындагы КМТУ тарабынан уюштурулган курстар да бар. Квалификацияны жогорулатуунун негизги формалары:

- илимий конференцияларда, семинарларда жана кеңешмелерде катышуу;
- мыйзам долбоорлорун эксперттик баалоо;
- диссертация, окуу куралдары жана окуу-методикалык колдонмолор боюнча иш жүргүзүү;
- педагогика, психология жана окутуу методикасы боюнча тренингдер, илимий лекциялар, семинарлардан өтүү.

Негизги программаны ишке ашырууда **штаттык мугалимдердин үлүшү** жалпы мугалимдердин санынан кеминде **80%** болушу керек. Кесиптик профилдеги уюмдардын кызматкерлеринен **15% чейин** мугалимдерди тартууга уруксат берилет. **Педагог-мугалим окуучу катышуусу** нормасы – **1:12** чейин.

22. Окуу-методикалык камсыздоо

Негизги программа **бардык дисциплиналар боюнча окуу-методикалык документтер жана материалдар** менен камсыздалат.

Ар бир дисциплина боюнча мазмун **окуу-методикалык комплекстерде (УМК)** камтылган жана И. Раззаков атындагы КМТУнун **билимин өркүндөтү порталында (online.kstu.kg)** көрсөтүлгөн.

Бардык цикл дисциплиналары боюнча колледжде:

- негизги окуу куралдары жана окуу колдонмолору, электрондук китептер **ар бир окуучу үчүн кеминде 0,5 нускада** бар;
- мугалимдер жана окуучулар **MyLoFT платформасы** аркылуу илимий электрондук ресурстарга кире алышат.

Окуу процессинде колдонулат:

- мыйзам актылары, нормативдик документтер, кесиптик журналдар жана периодикалык басылмалар.

Аудитордук сабактарды методикалык камсыздоо:

- иштеп чыккан программа (силлабус);
- дисциплина боюнча тематикалык план;
- лекция тезистери;
- практикалык (семинар, лабораториялык) сабактардын планын;
- студенттердин өз алдынча иштөө пландары;
- тесттик тапшырмалар жана экзамен суроолору.

Студенттердин өз алдынча иштөө методикасы:

- Студенттердин өз алдынча иштөөсү графиктери дисциплина боюнча бүткүл окуу мезгилине;
- студенттердин сабакка жана өз алдынча окууга даярдануу үчүн суроолор жана тапшырмалар;
- рефераттар, докладдар жана чыгармачылык иштердин темалары;
- курстук иштердин тематикасы;
- негизги жана кошумча адабият тизмелери;
- Студенттердин өз алдынча иштөөсү аткаруу боюнча методикалык сунуштар;
- билимди баалоо критерийлери, сунушталган көлөм жана берүү мөөнөттөрү.

Библиотека-информациялык камсыздоо:

- И. Раззаков атындагы КМТУда илимий-техникалык китепканасы (MyLoFT), интернет менен окуу залы;
- студенттер үчүн **чукул маалымат алмашуу мүмкүнчүлүгү**: ички жана тышкы университеттер менен;
- кесиптик маалыматтык базаларга, справочник жана издөө системаларына кирүү мүмкүнчүлүгү.

23. Материалдык-техникалык база

- И. Раззаков атындагы КМТУ БТКда мамлекеттик талаптарга жооп берген **материалдык-техникалык базасы** бар;

- санитардык-техникалык жана өрт коопсуздугу эрежелерине ылайык келет;
- 1 студентке эсептелген пайдубалдык аянтча (2 смена) – 7 м²;
- кошумча корпус: пр. Ч. Айтматова, 1/2, жалпы аянты болжол менен 500 м².

Кабинеттер, лабораториялар жана башка жайлар:

- гуманитардык жана социалдык-экономикалык дисциплиналар;
- физика; химия;
- лингвифондук кабинет; 3 компьютердик класс;
- машина куруу технологиясы жана инженердик графика;
- спорт залы; футбол талаасы;
- китепкана, окуу залы (интернет менен); акт залы.

24. Окуучулар үчүн иш ордунда окуу (стажировка)

Программа боюнча **иш ордунда окуу:**

- Кыргыз Республикасынын Орто кесиптик билим берүү уюмдарында иш ордунда окуу жөнүндө жобого ылайык уюштурулат (Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2024-жылдын 12-июлундагы №383 токтому).

Иш ордунда окуунун максаты:

- практикалык көндүмдөрдү жана компетенцияларды калыптандыруу, бекемдөө жана өнүктүрүү;
- келечектеги кесиптик ишмердүүлүк менен байланыштуу белгилүү түрдөгү иштерди аткаруу.

Иш ордунда окуунун түрлөрү:

- окуу, өндүрүштүк жана квалификациялык;
- студенттер тиешелүү профилдеги уюмдарда окуйт;
- уюмдар менен келишимдер боюнча орундар берилет.

Максаттар, тапшырмалар, мазмун, көлөм жана өзгөчөлүктөр **практика программалары** аркылуу аныкталат. Бардык окуу түрлөрү **студенттердин окуу жана өндүрүштүк практикалары жөнүндө жобо** боюнча уюштурулат.

Ишти башкаруу: И. Раззаков атындагы КМТУ БТКда педагого окутуучулары тарабынан жүргүзүлөт.

7-бөлүм.

И. Раззаков атындагы КМТУ БТКда чөйрөсүнүн өзгөчөлүгү, бүтүрүүчүлөрдүн жалпы маданий жана социалдык-маданий компетенцияларын өнүктүрүүнү камсыздайт

25. Социалдык-мааданий чөйрө

И. Раззаков атындагы КМТУ БТКда үч жагынан жагымдуу социалдык-мааданий чөйрө түзүлгөн, ал:

- бүтүрүүчүнүн жалпы маданий компетенцияларын калыптандырууга;
- Өздүк билимин ар тараптуу өнүгүшүнө;
- ошондой эле адистик боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын өздөштүрүүгө **алдыга аракет кылууга** шарт түзөт.

И. Раззаков атындагы КМТУ БТКда социалдык-тарбия ишмердүүлүгү төмөнкү багыттарда жүргүзүлөт:

- **жарандык-патриоттук;**
- **кесиптик-эмгектик;**
- **социалдык-экономикалык;**
- **социалдык-психологиялык;**
- **укуктук;**
- **эстетикалык;**
- **физикалык.**

Бул ишмердүүлүктүн максаттары:

- студенттин **дүйнө таанымын калыптандыруу;**
- **толеранттуу ой-жүгүртүүнү** өнүктүрүү;
- **баалуулуктар системасын түзүү;**
- студенттин **личносттик, чыгармачылык жана кесиптик өнүгүүсүн** камсыздоо;
- турмуштун ар кандай чөйрөлөрүндө **өзүн-өзү көрсөтүүгө** көмөк көрсөтүү;

- социалдык-мааданий чөйрөдө адаптацияланууну, жарандык жоопкерчиликти жана коомдук аң-сезимди жогорулатуу.

Бүтүрүүчүлөрдүн жалпы маданий жана социалдык-маданий компетенцияларын өнүктүрүү төмөнкү документтерге негизделет:

- Студенттик кеңеш жөнүндө жобо;
- Тарбия ишмердүүлүгүнүн планы.

И. Раззаков атындагы КМТУ БТКда студенттерде төмөнкү компетенциялар калыптандыруу үчүн шарттар түзүлгөн:

- социалдык өз ара аракеттешүү;
- активдүү жашоо позициясы;
- жарандык аң-сезим;
- өзүн-өзү уюштуруу жана башкаруу;
- системалуу ишмердик мүнөзү.

Муну менен байланыштуу студенттик өз алдынча башкаруу активдүү иштейт.

Студенттик кеңештин мүчөлөрү:

- студенттердин кызыкчылыктарын камтыган нормативдик актыларды иштеп чыгуу жана жакшыртуу;
- И. Раззаков атындагы КМТУ БТКда билим берүү процессинин сапатын баалоо.

Студенттик кеңештин төрагасы педагогикалык кеңештин мүчөсү болуп саналат.

Студенттердин чыгармачылык жөндөмдөрүн өнүктүрүү максатында И. Раззаков атындагы КМТУ БТКда маданий-массалык иш-чаралар жыл сайын өткөрүлөт.

Негизги кесиптик билим берүү программасын иштеп чыккан адистер:

- Елфимова М.И. – ОКО башчысы
- Батырбекова Д.А. – адистик дисциплиндердин окутуучусу